

**LATVIJAS UNIVERSITĀTES
74. ZINĀTNISKĀ KONFERENCE**

**Sekcijas “Publiskā sektora
pārvaldība un ekonomika”
Ekonomikas un vadības fakultātē
1. februāris, 2016**

Referātu tēzes

Saturs

	lpp.
Ieva Arnte Izpratne par Latvijas pašvaldību vadības kompetenci – kopīgais un atšķirīgais lēmējvarā un izpildvarā	4
Daiga Āboltiņa Starptautiskās projektu vadīšanas asociācijas jaunās individuālās kompetences vadlīnijas projektu, portfeļu un programmu vadīšanā	5
Daiga Āboltiņa, Ludmila Belova Brīvā laika pavadīšanas iespēju paplašināšana Rīgā dzīvojošām ģimenēm ar bērniem	6
Daiga Āboltiņa, Linda Lodziņa Kazas siera produktu piedāvājuma paplašināšanas iespējas	7
Inga Jēkabsons, Biruta Sloka Labklājības izpēte pavadonpilsētās: Latvijas piemērs	8
Signe Koritko Risku novērtējums valsts tiešās pārvaldes iestādēs	9
Antra Līne Latvijas arodbiedrību stratēģiskās vadīšanas pilnveides iespējas	10
Romāns Putāns, Olga Stariņeca, Inesa Vorončuka Brīvprātīgais darbs – pieredze un saikne ar sociālo līdzdalību: Latvijas gadījums	11
Olga Rajevska Pensiju adekvātuma un pensiju taisnīguma mērīšanas instrumenti: Eiropas un Baltijas valstu ekspertu aptaujas rezultāti	12
Timurs Safiulins Ieinteresēto juridisko personu identificēšana un prioritāšu noteikšana pilsētas enerģijas ilgtspējīgas attīstības plāna ietvaros	13
Olga Stariņeca Pašreizējo un potenciālo valsts pārvaldes darbinieku iezīmes Latvijā: empīrisks pētījums	14

Didzis Stāvausis Standarta investīciju stratēģijas nepieciešamība valsts fondēto pensiju shēmā Latvijā	15
Inesa Vorončuka, Līva Černoglazova, Oksana Skorodihina Reģionālo brīvprātīgo centru loma pilsoniskās līdzdalības veicināšanā.	16
Inesa Vorončuka, Kristīne Pulkstene, Lūcija Ālerte Brīvprātīgais darbs – mīti, plašāks spektrs un pilsoniskā līdzdalība Latvijā un citās Eiropas valstīs	17

IZPRATNE PAR LATVIJAS PAŠVALDĪBU VADĪBAS KOMPETENCI – KOPIĢAIS UN ATŠĶIRĪGAIS LĒMĒJVARĀ UN IZPILDVARĀ

THE COMPREHENSION OF THE COMPETENCE SPHERE IN THE LEADERSHIP AND ADMINISTRATIVE MANAGEMENT IN LOCAL GOVERNMENTS OF LATVIA – SIMILARITIES AND DIFFERENCES

Ieva Arnte

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: Ieva.Arnte@gmail.com

Latvijas pašvaldību darbības efektivitāte un attīstība lielā mērā atkarīga no kompetentas pašvaldības vadības. Profesionāli cilvēki vajadzīgi gan lēmējvarā – pilsētas vai novada domē, gan izpildvarā – pašvaldības centrālajā administrācijā. Lēmējvarā un izpildvarā ir skaidra kandidātu atlases un izvērtēšanas kārtība, kas krasi atšķiras. Lai nokļūtu lēmējvarā – jāatbilst dažiem pamatkritērijiem un jāpiedalās demokrātiskās pašvaldību vēlēšanās, kā rezultātā vai nu likumsakarīgi, vai nejauši cilvēks kļūst par deputātu pilsētas vai novada domē. Lai nokļūtu pašvaldības izpildvarā – jāpiedalās konkursā uz izsludināto amata vakanci, jābūt atbilstoši izglītība un darba pieredzei.

Pašvaldības centrālā administrācija ir nosacīti pastāvīga, turpretī pilsētas vai novada dome ir pašvaldības vadības mainīgā daļa, kas lielākā vai mazākā mērā mainās ik pa četriem gadiem, atkarībā no pašvaldību vēlēšanu rezultātiem, un tas rada pārmaiņas ne tikai domē, bet arī centrālajā administrācijā. Abu varu pārstāvjiem ir jāstrādā pašvaldības iedzīvotāju interesēs, un savstarpēja sadarbība ir neizbēgama un vēlama, ievērojot katrai savas kompetences robežas.

Referāta mērķis ir izpētīt, kā teorija par pašvaldības vadības varas un atbildības sadalījumu sasaucas ar patieso situāciju Latvijas pašvaldībās. Pētījumā tiek noskaidrots, kāda ir pašvaldības lēmējvaras un izpildvaras pārstāvju izpratne par savas kompetences robežām, pilnvarām, ietekmi un atbildību lēmumu pieņemšanā. Tāpat arī tiek noskaidrots, kā abu varu pārstāvji izprot pretējās puses kompetences robežas, pilnvaras, ietekmi un atbildību lēmumu pieņemšanā. Pētījums atspoguļo gan vienotos uzskatus, gan būtiskākās atšķirības, kas vienlaikus ir šķēršļi veiksmīgai pašvaldības vadībai.

Pētījumā izmantotās metodes: zinātniskās literatūras analīze, kvantitatīvā metode - aptauja, kvalitatīvā metode – intervijas un situāciju analīze.

Atslēgvārdi: *pašvaldība, centrālā administrācija, dome, vadība*

**STARPTAUTISKĀS PROJEKTU VADĪŠANAS ASOCIĀCIJAS JAUNĀS
INDIVIDUĀLĀS KOMPETENCES VADLĪNIJAS PROJEKTU, PORTFEĻU UN
PROGRAMMU VADĪŠANĀ**

**NEW INDIVIDUAL COMPETENCE BASELINE IN PROJECT, PORTFOLIO AND
PROGRAM MANAGEMENT OF THE INTERNATIONAL PROJECT MANAGEMENT
ASSOCIATION**

Daiga Āboltiņa

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: daiga.aboltina@lu.lv

Starptautiskā projektu vadīšanas asociācija izstrādājusi un 2015.gadā publicējusi jaunu projektu vadītāju kompetences izvērtēšanas standartu, kas ietver trīs kompetences sfēras: perspektīvo kompetenci ar 5 elementiem, personības kompetenci ar 10 elementiem un praktisko kompetenci ar 14 elementiem.

Katra no kompetencēm atsevišķi raksturota attiecībā uz individuāliem projektiem, programmām un projektu portfeliem. Katrs elements tiek aprakstīts detalizēti un satur tā definējumu, mērķi, nepieciešamo zināšanu bāzi, nepieciešamās prasmes, saistīto elementu uzskaitījumu, galvenos kompetences indikatorus ar katra aprakstu un pārbaudes rādītājiem.

Jaunais standarts ir jau projekta vadītāja kompetenču 4.versija, kas salīdzinājumā ar 3.versiju skaidri nodala dažādu līmeņu projektu vadīšanas speciālistu kompetences jomas.

Atslēgvārdi: *projekta vadīšana, kompetence, projekta vadītājs, portfelis, programma*

BRĪVĀ LAIKA PAVADĪŠANAS IESPĒJU PAPLAŠINĀŠANA RĪGĀ DZĪVOJOŠĀM ĢIMENĒM AR BĒRNIEM

LEISURE EMPOWERMENT RIGA LIVING FAMILIES WITH CHILDRENS

Daiga Āboltiņa

Ludmila Belova

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: daiga.aboltina@lu.lv

Mūsdienās arvien svarīgāki kļūst industrializācijas, modernizācijas un globalizācijas procesi un to rezultātā ģimenes zaudē savas galvenās funkcijas, un viena no tādām ir socializācijas veicināšana. Veikto pētījumu rezultāti parāda, ka Latvijā pēdējo 5 gadu laikā pieaug bērnu dzimstība, un Pierīgā vērojams vislielākais iedzīvotāju skaita pieaugums, īpaši vecumā grupā no 25 līdz 49 gadiem. Bērnu vecāki atzīst, ka nepietiekami daudz pavada brīvo laiku ar saviem bērniem, norādot vairākus kavējošos iemeslus - laika trūkums, dažādas intereses, vecāku aizņemtība, kā arī bērnu vecāki ir pasīvi laika patērētāji, kuri, iespējams, varētu izmantot atpūtas iespējas, ja atpūtas objekti atrastos tuvāk dzīves vietām. Lai bērni un viņu ģimenes varētu produktīvi, aktīvi un patīkami pavadīt laiku, ir jārada motivējoša vide, kurā atrastos atbilstošs aktivitāšu piedāvājums dažādām vecumu grupām un apmierinātu dažādas intereses.

Atslēgvārdi: *atpūta, brīvais laiks, ģimene, bērni*

KAZAS SIERA PRODUKTU PIEDĀVĀJUMA PAPLAŠINĀŠANAS IESPĒJAS

GOATS CHEESE PRODUCTS OFFER EXPANSION OPPORTUNITIES

Daiga Āboltiņa

Linda Lodziņa

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: daiga.aboltina@lu.lv

Kazas siers cilvēcei ir pazīstams jau tūkstošiem gadu, tas, iespējams, ir viens no pirmajiem piena produktiem, ko cilvēks ir gatavojis. Pasaulē ir zināmas ap 160 kazas piena šķirnes. Mūsdienās kazas piena produktus patērē ievērojami vairāk nekā govju piena izstrādājumus, tiek patērēti 5 miljoni tonnas piena, kas iegūti no 450 miljoniem kazu.

Latvijā kazas piena produktus ir iespējams iegādāties lielveikalos, specializētajos dabīga uztura veikalos, interneta veikalos, kā arī pie zemniekiem, kuri nodarbojas ar kazkopību. Kazas siera pieprasījums aug ar katru gadu, bet ir jāreķinās arī ar importa precēm no Vācijas, Krievija un Grieķijas. Importa preces ir ievērojami lētākas, tās tādējādi pērk daudz vairāk.

Lai veicinātu Latvijas kazas siera ražotāju produkcijas noietu un padarītu to konkurētspējīgāku un pievilcīgāku pircējiem, ir apzinātas iespējas no kazas siera, papildinot to ar dabīgām garšvielām, lietojot marinādes, izstrādāt jaunus produktu veidus.

Atslēgvārdi: *kazas siers, produkti, projekts*

LABKLĀJĪBAS IZPĒTE PAVADOŅPILSĒTĀS: LATVIJAS PIEMĒRS

THE RESEARCH OF WELL-BEING IN SATELLITE TOWNS: CASE OF LATVIA

Inga Jēkabsone

Latvijas Universitāte

inga.jekabsone@inbox.lv

Biruta Sloka

Latvijas Universitāte

biruta.sloka@lu.lv

Visbiežāk par pavadonpilsētu tiek dēvētas lielpilsētas aglomerācijā ietilpstošas apdzīvotas vietas, kas ar to saistīta ar transporta, saimnieciskiem, iedzīvotāju svārstmigrācijas u.c. sakariem. Šādu pilsētu galvenais raksturojums ir cieša saikne ar lielpilsētu, ap kuru šīs pilsētas ir izveidojušās, proti, pastāv nozīmīgas svārstmigrācijas starp šīm teritorijām - liela daļa pavadonpilsētu iedzīvotāju strādā, mācās un pavada brīvo laiku lielpilsētā. Ņemot vērā, ka pavadonpilsētās dzīvo ievērojams skaits iedzīvotāju, kuram bieži vien ir tendence palielināties, aktuāls jautājums ir par labklājības nodrošināšanu iedzīvotājiem pavadonpilsētās.

Pētījuma mērķis ir noteikt un analizēt labklājības indikatorus Latvijas pavadonpilsētās.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, tiks izmantotas ekonomikas zinātnes pētījumu kvantitatīvās un kvalitatīvās metodes, kā salīdzināšanas, grupēšanas, grafiskā analīze, ekspertaptauja, standartizācijas metode. Datu analīzei izmantoti centrālās tendences jeb lokācijas rādītāji: aritmētiskie vidējie, moda, mediāna.

Galvenie pētījuma rezultāti norāda, ka kā pavadonpilsētas Latvijas gadījumā būtu minamas pilsētas ap Rīgu – aprēķinu rezultātā tika izvirzītas 14 Rīgas pavadonpilsētas. Ekspertu aptauja parādīja, ka nepieciešams izvēlēties dažādu jomu indikatorus, lai pēc iespējas veiksmīgāk raksturotu labklājības līmeni pavadonpilsētās. Kopumā eksperti izvirzīja astoņus rādītājus, kas ietver atalgojuma, nodarbinātības, demogrāfijas, sociālās drošības un drošības jomu, tādējādi aptverot trīs labklājības dimensijas – ekonomisko, sociālo un vides. Pavadonpilsētas tika analizētas gan pēc ekspertu izvēlētiem indikatoriem, gan arī pēc izveidotā pavadonpilsētu labklājības indeksa.

Atslēgvārdi: *pavadonpilsētas, pašvaldības, labklājības indikatori*

RISKU NOVĒRTĒJUMS VALSTS TIEŠĀS PĀRVALDES IESTĀDĒS

RISK ASSESSMENT IN THE INSTITUTIONS OF THE STATE DIRECT ADMINISTRATION

Signe Koritko

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: signe.koritko@inbox.lv

Līdz ar Ministru kabineta 2012.gada 8.maija noteikumu Nr.326 “Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmu tiešās pārvaldes iestādēs” pieņemšanu, viens no valsts tiešās pārvaldes iestāžu uzdevumiem ir risku noteikšana. Lai noteiktu riskus iestādē ir jāveic gan to esamības vērtējums, gan tie ir jāidentificē. Raksta **aktualitāti** pamato fakts, ka 2015.gada veiktajā valsts tiešās pārvaldes iestāžu anonīmā izlases anketēšanā Iekšlietu ministrijas, Finanšu ministrijas un Tieslietu ministrijas padotībā esošajās iestādēs. Valsts tiešās pārvaldes iestādēs ir daudz trūkumu ārējo risku novērtējumu veikšanā. Salīdzinoši, ja anketēšanā tika konstatēts, ka 88,8% gadījumu bija veikts iekšējo risku novērtējums iestādēs un tikai 44,4% gadījumu bija veikts ārējo risku novērtējumu iestādēs. Ņemot vērā to, ka anketēšana bija izlases veidā un tikai trīs ministrijās, pilnvērtīgu ainu par risku novērtējuma ietekmi uz iekšējās kontroles sistēmu var būt tikai veicot detalizētu pētījumu par risku novērtējumu iestādēs.

Pētījuma **mērķis** ir iepazīstināt ar iestādes iekšējās kontroles sistēmas elementu risku novērtējumu, kas izriet tieši no Ministru kabineta 2012.gada 8.maija noteikumiem Nr.326 “Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmu tiešās pārvaldes iestādēs”, aplūkojot to trūkuma ietekmi uz valsts tiešās pārvaldes iestādēm ikdienas darbībā, ar mērķi raisīt diskusiju par to, kā var palielināt iestādes darbības efektivitātei, ja tiek veikts gan iekšējo, gan ārējo risku novērtējums valsts tiešās pārvaldes iestādē.

Mērķa sasniegšanai risināmie **uzdevumi** – analizēt risku novērtējuma elementu neesamības un trūkuma radītās problēmas un ietekmi uz valsts tiešās pārvaldes iestādēm.

Atslēgvārdi: *Risku vadība, iekšējā kontrole, kontrole, pārvaldība.*

LATVIJAS ARODBIEDRĪBU STRATĒGISKĀS VADĪŠANAS PILNVEIDES IESPĒJAS

DEVELOPMENT POSSIBILITIES OF STRATEGIC MANAGEMENT IN LATVIAN TRADE UNIONS

Antra Līne

Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija

E-pasta adrese: antra_line@inbox.lv

Uzņēmējdarbības vadībā pastāv un turpina attīstīties liela stratēģiskās vadīšanas pieeju daudzveidība. Stratēģiskās vadīšanas process ir komplicēts, tas aptver darbības un procesus, kas paredz organizācijas misijas noteikšanu, stratēģisko plānošanu un plānu īstenošanu. Šo procesu laikā nepieciešams nodrošināt mācīšanos komandās, stratēģiskās domāšanas pielietošanu un efektīvu līderību.

Lai Latvijas arodbiedrības varētu pilnveidoties un izdzīvot mūsdienu mainīgās vides apstākļos, arī šajās organizācijās nepieciešams attīstīt stratēģisko vadīšanu. Savukārt, lai to nodrošinātu, ir nepieciešamas jaunas vadības metodes, kuras arodbiedrību stratēģiskajā vadīšanā nav izstrādātas, kā arī nav veikti visaptveroši pētījumi par stratēģisko vadīšanu arodbiedrībās. Tēmas aktualitāti un zinātnisko nozīmīgumu pamato vairāki faktori: biedru skaita samazināšanās Eiropas un Latvijas arodbiedrībās; nelielais pētījumu skaits par Eiropas un Latvijas arodbiedrību darbību, īpaši stratēģiskās vadīšanas kontekstā.

Pētījuma metodes. Teorētiskās izpētes metodes: vadībzinātnes literatūras, pētījumu un dokumentu kontentanalīze. Pētījuma mērķis ir izvērtēt Latvijas arodbiedrību stratēģiskās vadīšanas pilnveides iespējas. Pētījuma uzdevumi: analizēt zinātnisko literatūru par arodbiedrību stratēģisko vadīšanu; analizēt autores izstrādāto Latvijas arodbiedrību stratēģiskās vadīšanas modeli. Izstrādātais modelis paredz dažādas stratēģiskās vadīšanas pilnveides metodes stratēģijas izstrādes, ieviešanas un novērtēšanas posmiem.

Atslēgvārdi: *arodbiedrības, stratēģiskā vadīšana, mērķu izvirzīšana, stratēģijas novērtēšana*

**BRĪVPRĀTĪGAIS DARBS – PIEREDZE UN SAIKNE AR SOCIĀLO LĪDZDALĪBU:
LATVIJAS GADĪJUMS**

**VOLUNTEERING AND ITS CONNECTION TO SOCIAL PARTICIPATION: CASE OF
LATVIA**

Romāns Putāns

University of Latvia

E-mail address: romans.putans@lu.lv

Olga Stariņeca

University of Latvia

E-mail address: olga.starineca@lu.lv

Inesa Vorončuka

University of Latvia

E-mail address: inesa.voroncuka@lu.lv

Civic activity is a base for a country development. One of the trends for an organized civil society is social participation through volunteering. Volunteering is the third economy sector that produces civic goods and/or services that public and private sector are weak or inactive in. In comparison to other European countries, volunteering in Latvia is yet on its way to being considered as an impactful partner of general active citizenship and social participation. The target group of the volunteering organisations are mainly young people and seniors in Latvia. The variety of volunteering organisations attracts and connects different people with different background from various sectors. The purpose of volunteering action in Latvia is engagement of more people to create public benefit on local, national and even international level.

The aim of the research is to explore the volunteering experiences in Latvia, characterizing volunteering organisations that are active in Latvia by a number of criteria such as activity area, age of members, their goals, tasks and motivation as well as to conduct a comparative analysis in relation to volunteering experiences of other countries. The research is explorative by design. The authors summarize definitions of volunteering and social participation concepts. In the conclusion the authors present a summary of the volunteering organisations characteristics and define the hypothesis for further studies to explore volunteering as a mean of social participation in Latvia.

The study is organised within the framework of the EU program's "Europe for Citizens" international project "Volunteering – Code of Active Citizenship" implemented in cooperation with six partners from different EU member-states under the leadership of Kaunas University of Technology.

Key words: *volunteering, social participation, active citizenship*

**PENSIJU ADEKVĀTUMA UN PENSIJU TAISNĪGUMA MĒRĪŠANAS INSTRUMENTI:
EIROPAS UN BALTIJAS VALSTU EKSPERTU APTAUJAS REZULTĀTI
TOOLS FOR MEASURING PENSION ADEQUACY AND PENSION EQUITY: THE
RESULTS OF EUROPEAN AND BALTIC EXPERT POLL**

Olga Rajevska

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: olga.rajevska@lu.lv

Pensiju adekvātums (adequacy) un taisnīgums (equity) ir vieni no galveniem kritērijiem pensiju sistēmu izvērtēšanai.

Tradicionāli pastāv divas galvenās pieejas, kā var noteikt adekvātu patēriņa līmeni vecumdienās: saskaņā ar pirmo pieeju "adekvāts" nozīmē – virs nabadzības sliekšņa esošs (to raksturo ar minimālo un vidējo pensiju līmeņu attiecību pret absolūtās un relatīvās nabadzības sliekšni), otra pieeja mēra adekvātumu, par atskaites punktu ņemot procentuālu daļu no cilvēka mēneša ienākumiem viņa aktīvās darba dzīves laikā (aizvietošanas likmes). Taču daļa autoru uzsvēra, ka šīm abām pieejām ir vairāki ierobežojumi, ja tās pielieto starpvalstu analizē, un tāpēc pastāv vajadzība pēc labākiem mērījumu instrumentiem (piem., pensijas bagātības jēdziens).

Salīdzinot ar adekvātuma koncepciju, pensijas taisnīguma jēdziens ir daudz neskaidrāks, nepieciešama tā tālāka konceptualizācija. Kopumā, tiek atzīts, ka pastāv četri taisnīguma mērķi:

- minimālo standartu garantēšana;
- dzīves līmeņa uzturēšana;
- nevienlīdzības mazināšana;
- sociālās integrācijas veicināšana.

Tradicionāli pirmie divi mērķi tomēr tiek analizēti kā adekvātuma rādītāji, ar vārdu equity saprotot galvenokārt vienlīdzības veicināšanu, kuru raksturo ar proporcionalitāti starp iemaksām un ieguvumiem; ienākumu pārdalīšanu (progresivitāti); taisnīgu risku un slogu sadali; taisnīgu sadali starp dzimumiem un paaudzēm.

Balstoties uz attiecīgās akadēmiskās literatūras analīzi, autore izstrādāja anketu vadošo ekspertu pensijas jomā aptaujai Baltijā un citās ES valstīs par, viņuprāt, vislabākiem pensiju adekvātuma un taisnīguma mērīšanas instrumentiem viņu mītnes valstīs. Atbildes tika savāktas personīgi un elektroniski pa e-pastu 2015. gada septembrī-oktobrī. Aptaujas datu apstrāde tika veikta, izmantojot SPSS.

Pētījums veikts ar Valsts pētījumu programmas 5.2.6 EKOSOC-LV (apakšprojekts "Sociālo un politisko transformāciju trajektorijas Latvijā pēckrīzes periodā") atbalstu.

Atslēgvārdi: *pensiju sistēmas, pensiju adekvātums, pensiju taisnīgums, Baltijas valstis*

IEINTERESĒTO JURIDISKO PERSONU IDENTIFICĒŠANA UN PRIORITĀŠU NOTEIKŠANA PILSĒTAS ENERĢIJAS ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS PLĀNA IETVAROS

STAKEHOLDER IDENTIFICATION AND PRIORITIES IN THE URBAN ENERGY SUSTAINABLE DEVELOPMENT PLAN

Timurs Safiulins

Latvijas Universitātes

E-pasts: timurs.safiulins@gmail.com

Rakstā tiek veikta pilsētas ieinteresēto juridisko personu analīze ar mērķi identificēt viņu sniegumu Enerģijas Ilgtspējīgas Attīstības Plāna (EIAP) izstrādē un īstenošanā. Pamatojoties uz informācijas analīzi par Rīgas ieinteresētajām juridiskajām personām, kura ir iegūta pētījuma laikā, ir izstrādāts sadarbības plāns. Tā rezultātā rodas iespēja izmantot attiecīgo ieinteresēto juridisko personu resursus un zināšanas Rīgas labā. Apkopotā informācija var tikt izmantota EIAP izstrādei, īstenošanai un uzraudzībai. Dažādas pieejas ieinteresēto juridisko personu komunikācijas un iesaistīšanās plānošanā tiek izskatītas Rīgas kontekstā, ņemot vērā viņu sadarbības vēsturi, pašreizējos plānus un ambīcijas. Rīgas ieinteresēto juridisko personu identificēšana un prioritāšu noteikšana ir veikta, izmantojot matricas rīku, kurā šīs personas tiek grupētas pēc nozīmes EIAP īstenošanā un iesaistīšanās pakāpes Rīgas problēmu risināšanā. Ir identificētas galvenās ieinteresētās juridiskās personas, starp kurām ir augstskolas un pētnieciskas institūcijas, Rīgas un Latvijas republikas pārvaldes iestādes, nevalstiskās organizācijas, rūpniecības, tirdzniecības un finanšu uzņēmumi, ka arī enerģijas piegādātāji. Rīga cenšas palīdzēt visām attiecīgajām ieinteresētajām juridiskajām personām, tai skaitā informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) un sakaru uzņēmumiem, inovāciju iestādēm un starptautiskām kompānijām, attīstīt savu sniegumu EIAP virzībā uz viedās pilsētas statusu. Rezultātā Rīgā tiek veidoti savstarpēji sakari starp enerģētikas, transporta un IKT uzņēmumiem un konkretizēts to sniegums CO2 emisiju samazināšanā. Pētījumā ir atzīts, ka tas var tikt panākts, izmantojot starpnozaru sadarbību un labākās prakses projektus, ka arī, veidojot ciešus sakarus ar attiecīgajām Latvijas ieinteresētajām personām, starptautiskiem uzņēmumiem un bankām, lai atrastu inovatīvus ilgtspējīgas enerģijas risinājumus. Tiek identificēta nepietiekamā pašreizējā komunikācija ar ieinteresētajām juridiskajām personām, tai skaitā nepieciešamība iesaistīt plānošanas procesā nodarbinātības aģentūru, ciešāk sadarboties ar pašvaldības uzņēmumiem, nodrošinot pilsoņu iesaistīšanos darbā, izmantojot mūsdienu IKT iespējas. Rīgai ir izstrādāti komunikācijas līdzekļi un ieinteresēto personu iesaistīšanās plāni, kas balstās uz zināšanām un resursiem, kas ir katras no ieinteresēto personu rīcībā.

Atslēgvārdi: *identifikācija, ieinteresētas personas, matrica, plāns, prioritāšu noteikšana*

**ESOŠO UN POTENCIĀLO LATVIJAS VALSTS PĀRVALDES DARBINIEKU
RAKSTUROJUMS: EMPĪRISKAIS PĒTĪJUMS**

**CHARACTERISTICS OF CURRENT AND POTENTIAL EMPLOYEES OF PUBLIC
ADMINISTRATION IN LATVIA: EMPIRICAL STUDY**

Olga Stariņeca

University of Latvia

E-mail address: olga.starineca@lu.lv

Productivity of public administration partly depends on the employees. Public Administration in Latvia experiencing reforms implementation in the field of Human Resource Management (HRM) shifting from usual principals fulfilling a part of HRM processes to the principals adapted from private sector organisations experience. This activity presumes examination of current and potential employees to be able fulfil many of HRM activities including human resource recruitment and selection as well as their professional development.

The present research aims to identify the main characteristics of current and potential Public Administration (PA) employees in Latvia based on the empirical evidence. This empirical research is based on previous theoretical studies, it supports earlier the author's case analysis findings. The main method used is survey. The sample of the study is Public Management Master's program students of the University of Latvia.

The majority of the examined students already work for Public Administration organisations, however, they have different previous background e.g. they earned their previous degrees in communications, law, psychology, sociology, etc. and just few of them in management. 91% of respondents are female in age from 23 and older. 73% of the respondents would like to work for public sector organisation because of stability, predetermined working hours and guaranteed social security that their current employers from public sector provide.

Practitioners, however, will be more interested in the study finding that are connected to the respondents preferences on employer. Particularly, it was defined that majority of PA employees from the sample finds important their employers' to respect human rights; from the sustainability index point of view, respondents highlighted work environment as important factor; salary and career/professional growth are the main aspects that are the mostly important for the respondents among a number of other employer offers to the employees. This reflects the some of the main requirements to the employer that need to be considered developing and planning HRM activities for the certain employees in PA.

Key words: *Public Administration, Employees, Human Resource Management*

STANDARTA INVESTĪCIJU STRATĒGIJAS NEPIECIEŠAMĪBA VALSTS FONDĒTO PENSIJU SHĒMĀ LATVIJĀ

NECESSITY FOR A DEFAULT INVESTMENT STRATEGY IN THE STATE FUNDED PENSION SCHEME IN LATVIA

Didzis Stāvausis

Vidzemes Augstskolas Sociālo, ekonomisko un humanitāro pētījumu institūts,
EKOSOC-LV projekta 5.2.6. dalībnieks
E-pasta adrese: *didzis.stavausis@inbox.lv*

Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības indekss par 2015. gadu liecina, ka jautājumos, kas saistās ar pensiju sistēmu un labklājību vecumdienās, iedzīvotāju zināšanas ir ļoti vājas. Rezultātā Latvijā ir izveidojusies situācija, kurā atbildība par pensiju uzkrājumu veidošanu pilnībā nodota indivīdu ar vājām finanšu prasmēm rokās, savukārt fondētā kapitāla pārvaldīšana uzticēta privātām ieguldījumu pārvaldes sabiedrībām, kuras galvenokārt ir ieinteresētas savas bagātības pavairošanā. Neraugoties uz teorētiski kvalitatīvi izstrādāto pensiju sistēmu, indivīdu nespēja orientēties sarežģītajos finanšu jautājumos un plašajā pakalpojumu klāstā, izvēloties sev piemērotāko no 20 pensiju plāniem, veicina to distancēšanos ne tikai no lēmumu izdarīšanas, bet arī no aktīvas līdzdalības pensiju sistēmā. Pensiju sistēmai nespējot sasniegt cerētos rezultātus, var tikt negatīvi ietekmēta uzticība sociālās apdrošināšanas sistēmai kopumā.

Nemot vērā šīs problēmas starptautisko raksturu, valstīs, kurās dalība valsts fondēto pensiju shēmā noteikta kā obligāta, intensīvi tiek meklēti risinājumi. Dzīves cikla investīciju stratēģiju noteikšana par standarta investīciju stratēģiju, paredzot, ka investīcijas dažāda riska pakāpes finanšu instrumentos automātiski mainās atkarībā no shēmas dalībnieka vecuma, kuru ievieš arvien vairāk pasaules valstu. Pētījuma mērķis ir pamatot standarta investīciju stratēģiju ieviešanas nepieciešamību valsts fondēto pensiju shēmā Latvijā, kas arvien biežāk tiek minēts kā efektīvs risinājums, kā novērst zemo finanšu prasmju radītos riskus vecuma pensijas uzkrāšanai. Pētījumā analizēta kopējā situācija valsts fondēto pensiju shēmā, analizējot iedzīvotāju finanšu prasmju līmeni un valsts iesaisti šīs problēmas risināšanā.

Pētījuma gaitā tika secināts, ka standarta investīciju stratēģiju ieviešana, kas balstīta uz dalībnieka dzīves cikliem, ir efektīvs un nepieciešams risinājums, lai pasargātu valsts fondēto pensiju shēmas dalībniekus no pēkšņiem finanšu satricinājumiem, kas var apdraudēt to uzkrājumus, kā arī sekmētu pārdomātāku uzkrājumu veidošanos. Neraugoties uz potenciālajiem ieguvumiem, nedz atbildīgās valsts institūcijas, ne privātās ieguldījumu pārvaldes sabiedrības šobrīd nav ieinteresētas šāda pakalpojuma izstrādē un ieviešanā.

Atslēgvārdi: *pensiju sistēma, investīciju stratēģija, finanšu pratība*

REĢIONĀLO BRĪVPRĀTĪGO CENTRU LOMA PILSINISKĀS LĪDZDALĪBAS VEICINĀŠANĀ

VOLUNTEERING CENTER AND ITS ROLE CONNECTION TO SOCIAL PARTICIPATION

Inesa Vorončuka

University of Latvia

E-mail address: inesa.voroncuka@lu.lv

Līva Černoglazova

University of Latvia

E-mail address: liva.cernoglazova@gmail.com

Oksana Skorodihina

University of Latvia

E-mail address: oksana.skorohodova@gmail.com

Brīvprātīgais darbs mūsdienās ir ļoti izplatīts nodarbošanās veids, ar kuru aizpildīt brīvo laiku, kā arī rast gandarījuma sajūtu un prieku par padarīto un laba darīšanu citiem.

Horvātijā, ir četri reģionālie brīvprātīgo centri, kas reģistrēti kā bezpeļņas nevalstiskās organizācijas saskaņā ar likumu par apvienībām. Tie ir apvienojušies Horvātijas brīvprātīgo centru tīklā, kura galvenais mērķis ir attīstīt brīvprātīgo darbu Horvātijā, ietekmējot valsts politiku un tiesisko vidi, veicināt un izveidot izglītojošu standartu brīvprātīgā darba jomā, kā arī brīvprātīgo pārvaldību, nodrošinot un informējot par kvalitātes standartiem brīvprātīgo centrus un attīstot labo praksi.

Tīkls sadarbojas ar dažādām valsts un starptautiskajām organizācijām, kas ieinteresētas brīvprātīgā darba jomā, tostarp pilsoniskās sabiedrības organizācijām, valsts iestādēm un struktūrām, plašsaziņas līdzekļiem.

Key words: *volunteering, social participation, active citizenship*

**BRĪVPRĀTĪGAIS DARBS – MĪTI, PLĀŠAKS SPEKTRS UN PILSONISKĀ
LĪDZDALĪBA LATVIJĀ UN CITĀS EIROPAS VALSTĪS**

**VOLUNTEERING - ITS CONNECTION TO SOCIAL PARTICIPATION: CASE OF
LATVIA UN OTHERS EUROPIAN COUNTRIES**

Inesa Vorončuka

University of Latvia

E-mail address: inesa.voroncuka@lu.lv

Kristīne Pulkstene

University of Latvia

E-mail address: kristine.pulkstene@gmail.com

Lūcija Ālerte

University of Latvia

E-mail address: lucija.alerte@gmail.com

Latvijā nupat ir pieņemts un janvārī stājas spēkā Brīvprātīgais darba likums, kas regulē šo jomu.

Latvijā ir ļoti daudz organizācijas, kas nodarbojas ar brīvprātīgo darbu. Ir ļoti daudz jauniešu organizācijas, kas ir veicinājis mītu, ka ar brīvprātīgo darbu nodarbojas tikai jaunieši, bet tas ir mīts. Brīvprātīgajā darbā ir iesaistīti arī ļoti daudz pieaugušie, ir profesionāļu organizācijas, senioru organizācija. Brīvprātīgais darbs mūsdienās ir ļoti izplatīts nodarbošanās veids, ar kuru aizpildīt brīvo laiku, kā arī rast gandarījuma sajūtu un prieku par padarīto un laba darīšanu citiem.

Portugālē brīvprātīgā darba sektors ir ļoti plaši attīstīts, un tā aizsākumi meklējami jau krietnu laiku atpakaļ pagājušajā gadsimtā. Portugālē brīvprātīgais darbs var skart dažādas jomas, sākot ar veselības aprūpi un beidzot ar atjaunošanas un remontdarbiem. Kā arī vietas, kur brīvprātīgais darbs tiek veikts, var būt ļoti atšķirīgas – gan lielākajās un civilizētākajās pilsētās, gan ārpus pilsētām tuvāk dabai. Katram interesentam ir iespēja izvēlēties sev vispiemērotāko. Referātā ir sniegta informācija par ceļojuma plānošanu brīvprātīgā darba veicēja, dažādi padomi attiecībā uz dzīvošanu jaunā valstī, kā arī iespējas gūt apdrošināšanu un nodrošināties ārkārtas situācijās. Būtisks aspekts, kas ietekmē arī brīvprātīgo darbu ir valsts likums par brīvprātīgo darbu, tāpēc noslēgumā ir arī minēti daži no aspektiem, ko ietver un pauž brīvprātīgā darba likums Latvijā un Portugālē.

Brīvprātīgais darbs ietilpst zem sabiedriskā darba sektora, un brīvprātīgā darba organizācijas tiek uzskatītas par vienu no trešo organizāciju veidiem. Brīvprātīgais darbs nav jauns, tomēr augoša tendence Eiropas sabiedrībā.

Key words: *volunteering, social participation, active citizenship*